

FÖLDMŰVELÉSÜGYI
MINISZTERIUM

Jelen előterjesztés csak tervezet, amelynek közigazgatási egyeztetése folyamatban van. A minisztériumok közötti egyeztetés során az előterjesztés koncepcionális kérdései is jelentősen módosulhatnak, ezért jelen formájában nem tekinthető a Kormány álláspontjának.

A dokumentum célja a társadalmi egyeztetés elindítása és a jogalkotási folyamat átláthatóvá tétele, amelynek alapján, illetve eredményeként a mellékelt előterjesztés valamennyi tartalmi és formai eleme módosulhat!

A tervezet előterjesztője

**A földművelésügyi miniszter
.../2017. (....) FM rendelete**

a Bajai földikutya-rezervátum természetvédelmi terület létesítéséről

A természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény 85. § (2) bekezdés 3., 4. 12. és 13. pontjában kapott felhatalmazás alapján, a Kormány tagjainak feladat- és hatásköréről szóló 152/2014. (VI. 6.) Korm. rendelet 65. § 9. pontjában meghatározott feladatkörömben eljárva a következőket rendelem el:

1. §

(1) Védetté nyilvánítom Bajai földikutya-rezervátum természetvédelmi terület elnevezéssel az *1. mellékletben* meghatározott, összesen 114,252 hektár kiterjedésű területet.

(2) A védetté nyilvánítás célja a délvidéki földikutya (*Nannospalax [leucodon] montanosyrmiensis*) – Kárpát-medencei endemikus faj – legnépesebb ismert populációja élőhelyének, továbbá a Bácskai-síkvidékre egykor jellemző táji adottságok, az e tájon korábban nagy kiterjedésű erdőssztyeppi élőhelyek maradványainak megőrzése, fenntartása.

2. §

(1) A Bajai földikutya-rezervátum természetvédelmi terület védőövezeteként a *2. mellékletben* meghatározott, összesen 10,1885 hektár kiterjedésű területet jelölöm ki.

(2) A védőövezetben

a) a terület helyreállítása, jellegének, használatának megváltoztatása,

b) termőföldnek nem minősülő földterület rendeltetésének, termőföld művelési ágának a megváltoztatása

a természetvédelmi hatóság engedélyével végezhető.

3. §

A Bajai földikutya rezervátum természetvédelmi terület természetvédelmi kezelési tervét a *3. melléklet* tartalmazza.

4. §

Ez a rendelet a kihirdetését követő 8. napon lép hatályba.

***A Bajai földikút-rezervátum természetvédelmi terület ingatlan-nyilvántartási helyrajzi
számai***

Baja

0376/3, 0376/7b,

a 0376/7c hrsz.-ú alrészletből az

Y	X
---	---

646434	94370
--------	-------

646489	94384
--------	-------

EOV-koordináták által kijelölt vonaltól északra eső 0,217 hektár kiterjedésű rész,

0376/7d, 0377, 0378/50, 0378/129, 0378/130, 0378/132, 0378/133,

a 0378/147 hrsz.-ú földrészletből az

Y	X
---	---

644925	94519
--------	-------

644984	94565
--------	-------

EOV koordináták által kijelölt vonaltól, a

644991	94570
--------	-------

645258	94780
--------	-------

EOV koordináták között a földrészlet határától, és a

645258	94780
--------	-------

645280	94798
--------	-------

645364	94857
--------	-------

645346	94916
--------	-------

EOV koordináták által kijelölt vonaltól délkeletre eső 84,5958 kiterjedésű rész,

0378/153, 0378/154, 0378/155, 0378/156,

a 0380 hrsz.-ú földrészletből az

Y	X
---	---

644984	94565
--------	-------

644991	94570
--------	-------

EOV koordináták által kijelölt vonaltól délkeletre eső 0,5764 ha kiterjedésű rész.

A Bajai földikutya-rezervátum természetvédelmi terület védőövezetének ingatlan-nyilvántartási helyrajzi számai

Baja

0376/7a,

a 0376/7c hrsz.-ú alrészletből az

Y	X
646303	94316
646434	94370

EOV koordináták között az alrészlet határával, és a

646433	94370
646489	94384
646497	94366
646303	94316

EOV koordináták által kijelölt vonallal lehatárolt 0,3936 hektár kiterjedésű rész,
0378/5, 0378/48, 0378/52,

a 0379 hrsz.-ú földrészletből az

Y	X
645630	94895
645631	94886

EOV koordináták által kijelölt vonaltól keletre eső 0,313 hektár kiterjedésű rész,
a 0421 hrsz.-ú földrészletből az

Y	X
645630	94945
646400	94816

EOV koordináták által kijelölt vonaltól délkeletre eső 4,0775 hektár kiterjedésű rész.

**A Bácskai földikutya-rezervátum természetvédelmi terület
természetvédelmi kezelési terve**

1. Természetvédelmi célkitűzések

- 1.1. A Bácskai-síkvidékre jellemző természetes táji, tájképi adottságok megőrzése különös tekintettel a terület még megmaradt természetes homokforma kincsére.
- 1.2. A Bácskai-síkvidék egykor kiterjedt erdőssztyeppi élőhelyeire, különösen zárt homoki sztyeppréteire és nyílt homokpusztaréteire, valamint őshonos fajú cserjés és fás élőhelyfoltjaira és mocsárréteire jellemző változatos élővilág – beleértve a közösségi jelentőségű fajokat és élőhelyeket is – életfeltételeinek hosszú távú fenntartása és kedvező természetvédelmi helyzetének, jó ökológiai állapotának helyreállítása, különös tekintettel a fokozottan védett délvidéki földikutya (*Nannospalax montanosyrmiensis*) állományára.
- 1.3. A délvidéki földikutya a területen található, a faj világállománya szempontjából, valamint potenciálisan a jövőbeni – ember által elősegített – szélesebb körű elterjedés forráspopulációjaként is meghatározó jelentőségű állománya számára optimális életfeltételek, maximális eltartóképesség biztosítása.
- 1.4. A terület természeti értékeire, de különösen a délvidéki földikutya helyi, hazai és világállományának megismerésére, megőrzésére, fenntartására irányuló vagy azt elősegítő kutatások, vizsgálatok természeti feltételeinek biztosítása.
- 1.5. A terület táji és természeti értékeinek oktatási-környezeti nevelési és turisztikai–ismeretterjesztési célú bemutatása az 1.1–1.4. pontban foglaltak elsődlegességének biztosításával.

2. Természetvédelmi stratégiák

- 2.1. A táji, tájképi adottságok és értékek megőrzése érdekében a terület domborzatát érdemben átalakító, nem a délvidéki földikutya élőhelyének fejlesztését, kiterjesztését szolgáló tevékenységek mellőzése, tiltása.
- 2.2. Az életközösségek jó ökológiai állapotának megőrzése, helyreállítása érdekében a környezeti adottságokat, így különösen a vízrajzi viszonyokat érdemben átalakító tevékenységek mellőzése, tiltása.
- 2.3. A természetvédelmi kezelés során elsősorban a következő, kiemelt természetvédelmi jelentőségű fajok életfeltételeinek biztosítása, valamint e fajok igényeinek elsődleges figyelembe vétele: délvidéki földikutya, homoki kikerics (*Colchicum arenarium*), magyar futrinka (*Carabus hungaricus*).
- 2.4. A változatos erdőssztyeppi élőhelyszerkezetet, az őshonos fajú cserjés és fás élőhelyfoltok – természetvédelmi szempontból optimális mértékű és mintázatú – jelenlétét fenntartó területkezelés, gyepgazdálkodás. Őshonos fásszárú fajok állományának szabályozása a homoki szárazgyepek az 1. pontban meghatározott természetvédelmi célkitűzések szempontjából optimális kiterjedése érdekében.
- 2.5. A homoki szárazgyepek gyomosodásának megelőzése érdekében a talajbolygatással járó, nem az 1. pontban meghatározott természetvédelmi célkitűzések elérését szolgáló tevékenységek mellőzése.
- 2.6. A zárt sztyepprétek jó ökológiai állapotának kialakítása, fenntartása érdekében a túlzott fűavarosodás megelőzése és megszüntetése extenzív legeltetéssel, ennek során a rágásukat

követően nagyobb fűmagasságot hagyó szarvasmarhafélék előnyben részesítésével. Amennyiben a legeltetés extenzív jellege nem garantált, a degradáló hatású intenzív legeltetés megelőzése érdekében beavatkozás-mentesség biztosítása.

2.7. Az életközösségek jó ökológiai állapotának helyreállítása, valamint a délvidéki földikutya állományra vonatkozóan értelmezett eltartóképesség növelése érdekében a homoki szárazgyepek biodiverzitásának, növényfajkészletének gyarapítása.

2.8. Védett vagy egyéb, természetvédelmi szempontból értékes növényfajok természetes gyarapodásának elősegítése, szükség szerint szaporításuk.

2.9. A területen korábban meglévő, jelenleg nem megtalálható, a természetes állapotra jellemző, természetvédelmi szempontból értékes fajok visszatelepítése.

2.10. Az életközösségek jó ökológiai állapotának megőrzése, helyreállítása, a délvidéki földikutya állomány zavartalanságának biztosítása érdekében a gépjárművel történő közlekedés korlátozása, az átmenő gépjárműforgalom megszüntetése.

2.11. A délvidéki földikutya állományt veszélyeztető kóborló kutyák és macskák létszámának minél alacsonyabb szinten tartása.

2.12. A terület a délvidéki földikutya állománya szempontjából értelmezett eltartóképességének növelése érdekében a természetközeli állapotú homoki szárazgyepekhez csatlakozó, mesterségesen más jellegűvé tett egykori sztyeppterületeken a szárazgyepek rekonstrukciója és rehabilitációja nagymélységű talajlazítást mellőző módszerekkel.

2.13. A jellemzően tájidegen gyomfajok inváziójától mentes vegetációállapot fenntartása, különösen a szárazgyepek gyomosodásának megelőzése.

2.14. Az idegenhonos, agresszíven terjedő és tájidegen lágyszárú fajok visszaszorítása aktív természetvédelmi kezeléssel. A tájidegen fásszárú növények – különösen a keskenylevelű ezüstfa – terjedésének megelőzése és állományának visszaszorítása során a hatékonyság növelése, és a gyakori kezelésismétlés okozta fokozott talajbolygatás elkerülése érdekében célzott vegyszeres kezelés előnyben részesítése mechanikai módszerekkel történő eltávolításukkal szemben.

2.15. Hosszú távon a területen található faültetvények, szárnyékerdők átalakítása, lecserélése őshonos fafajú, elegyes erdőkre. A gyepterületek arányának növelésére elsősorban a faültetvények, szárnyékerdők igénybevétele.

2.16. A terület nagy kiterjedésű, művelésből kivett ingatlanjainak az 1. pontban meghatározott természetvédelmi célkitűzések elérését elősegítő, egységes módon történő kezelése, hasznosítása érdekében e földrészek egységes tulajdonosi szerkezetének és területhasználatának fenntartása.

2.17. A területen élő délvidéki földikutya populáció által benépesített élőhelyeken kívül a faj igényeinek megfelelő további élőhelyek kialakítása elsősorban a Baja 0376/7 és 0376/3 hrsz-ú ingatlanoknak a területre eső részén.

2.18. Hulladék lerakásának megakadályozása a gépjárművel történő behajtás korlátozásával.

2.19. A területen lerakott hulladék mennyiségének csökkentése a legkisebb mértékű talajbolygatással járó módszer alkalmazásával.

2.20. A területen található életközösségek szisztematikus feltárása különös tekintettel a gerinctelen élővilágra.

2.21. A délvidéki földikutya állományának rendszeres nyomon követése és dokumentálása. A faj helyi, hazai és világállományának megismerésére, megőrzésére, fenntartására irányuló vagy azt elősegítő kutatások, vizsgálatok folytatása a területen.

3. Természetvédelmi kezelési módok, korlátozások és tilalmak

3.1. Művelési ághoz nem köthető természetvédelmi kezelési módok, korlátozások és tilalmak

3.1.1. Élőhelyek kezelése, fenntartása

3.1.1.1. A délvidéki földikutya élőhelyeit elsődlegesen extenzív legeltetéssel, a faj ökológiai igényeit prioritásként kezelve, művelési ágtól függetlenül a 3.2.2. pontban meghatározott gyepterkezelési előírásoknak megfelelően kell fenntartani.

3.1.1.2. A gyepterkezelésű területek kiterjedése nem csökkenhet, ezért e területek szántóföldi művelésbe vonása, rajtuk ültetvény vagy erdő telepítése és a beépítésük tilos.

3.1.1.3. A tájidegen inváziós fajok terjedését meg kell akadályozni.

3.1.1.4. A gyepeken és cserjés területeken a meglévő és a megjelenő fásszárú özönnövények, különösen a bálványfa (*Ailanthus altissima*), a keskenylevelű ezüstfa (*Eleagnus angustifolia*), a keleti ostorfa (*Celtis occidentalis*) és a fehér akác (*Robinia pseudoacacia*) egyedeit el kell távolítani, lehetőleg maghozó állapotuk előtt.

3.1.2. Fajok védelme

3.1.2.1. A délvidéki földikutya élőhelyein nem végezhetők a délvidéki földikutya állományt veszélyeztető mértékű talajbolygatással járó tevékenységek. Bármiféle, talajbolygatással járó beavatkozás csak a természetvédelmi kezelésért felelős Kiskunsági Nemzeti Park Igazgatósággal (a továbbiakban: igazgatóság) egyeztetett helyen, időben és módon végezhető a területen.

3.1.3. Terület- és földhasználat

3.1.3.1. Technikai sporttevékenység tilos a területen.

3.1.3.2. Tűzgyújtás a jogszerűen létesített épületek bekerített udvarán kívül csak természetvédelmi célból, az igazgatóság előzetes értesítését követően történhet.

3.1.3.3. A területen bárminemű munkavégzés csak napkeltétől napnyugtáig lehetséges.

3.1.3.4. A területen gépjárművel közlekedni – az arra kijelölt utak kivételével – csak természetvédelmi kezelés, jogszerű mezőgazdasági tevékenység, külön jogszabályokban erre feljogosított személyek feladatának ellátása, valamint életveszély elhárítása céljából lehet.

3.1.3.5. A jogosulatlan járműközlekedést – különös tekintettel az ingatlan-nyilvántartásban nem szereplő földutak, nyomsávok átmenő forgalom céljára történő igénybevételeire – sorompók vagy egyéb fizikai lezárások létesítésével kell megakadályozni.

3.1.3.6. Az ingatlan-nyilvántartásban nem szereplő földutakat, nyomsávokat elsősorban gyeper élőhellyé történő átalakítással kell megszüntetni.

3.1.3.7. A vadállományt a természetes életközösségeket, az élőhelyeket nem veszélyeztető, a vadgazdálkodási tervben megállapított vadlétszám szintjén kell tartani.

3.1.3.8. A területen csak őshonos vadfajok állományai tarthatók fenn, vadkibocsátó hely nem létesíthető.

3.1.3.9. A területen – a 3.1.3.7.–3.1.3.8. pontokban foglaltak megvalósítását célzó vadászati tevékenységhez szükséges les kivételével – vadgazdálkodási létesítmény, továbbá vadföld kialakítása, fenntartása nem engedélyezhető.

3.1.3.10. A vadgazdálkodással kapcsolatban keletkező bármilyen hulladékot (pl. vadászat során az üres töltényhüvelyeket) össze kell gyűjteni és el kell szállítani a területről.

3.1.4. Látogatás

3.1.4.1. Fenntartható módon folytatott ökoturizmushoz kötődő tevékenységek és létesítmények kivételével, turisztikai, üdülési, sport- és rekreációs célú rendezvények és létesítmények nem engedélyezhetők illetve nem valósíthatók meg a területen.

3.1.5. Oktatás, bemutatás

3.1.5.1. Az oktatási-ismeretterjesztési és bemutatási tevékenységet az e célra létesített, az igazgatósággal együttműködve és vele egyetértésben kialakított tanösvényhez kötődően kell megvalósítani.

3.1.6. Kutatás, vizsgálatok

3.1.6.1. Az igazgatóság írásbeli hozzájárulásával rendelkező kutatási terv szerint végzett kutatáshoz nem kell beszerezni a természetvédelmi hatóság engedélyét.

3.1.6.2. A 3.1.6.1. pont szerinti, valamint az engedélyezett kutatások eredményeit hozzáférhetővé kell tenni az igazgatóság és a természetvédelmi hatósági feladatokat ellátó szerv számára.

3.2. Művelési ághoz vagy földhasználati módhoz köthető természetvédelmi kezelési módok, korlátozások, tilalmak

3.2.1. Művelésből kivett területek kezelése

Művelésből kivett területeken a természetbeni állapothoz legközelebb álló művelési ágra vonatkozó rendelkezéseket kell alkalmazni.

3.2.2. Gyepek kezelése

3.2.1. A legeltetés csak juhval, szarvasmarhával, bivallyal, szamárral vagy lóval történhet az igazgatósággal egyeztetett és általa jóváhagyott legeltetési terv alapján. A legelő állatok kiválasztásánál előnyben kell részesíteni az őshonos fajtákat.

3.2.2. Amennyiben a legeltetés az igazgatósággal egyeztetett és általa jóváhagyott legeltetési terv alapján, legfeljebb 1 állategység/6 ha legelőállat-sűrűséggel, legfeljebb 3 hónap időtartammal történik, a legeltetéshez nem kell beszerezni a természetvédelmi hatóság engedélyét, elegendő annak előzetes bejelentése az igazgatóságnál és a természetvédelmi hatóságnál.

3.2.3. A legelő állatok legeltetett gyp-, vagy parlagterületen megvalósuló, kiegészítő takarmányozása tilos.

3.2.4. A terület túllegeltetése tilos. A gyp túllegeltetett, ha azonos jellegű (azonos típusú gyeppel fedett) területére értelmezett 10%-án a legeltetés miatt az élő füvek mennyiségi részaránya 50% alá csökken a vegetációban, és egyéves, gyomjellegű növények válnak uralkodóvá, vagy – a természetes élő nyílt homokpusztagyep kivételével – a nyílt talajfelszín összkiterjedése meghaladja a növényzettel és avarral borított talajfelszín összkiterjedését.

3.2.5. A területen pásztoroló vagy szakaszolt legeltetést kell alkalmazni. Villanypásztor csak az igazgatósággal egyeztetett és általa jóváhagyott nyomvonalon alkalmazható.

3.2.6. Pásztorokutya alkalmazása kizárólag állandó felügyelet mellett lehetséges.

3.2.7. A kaszással kezelt területeket táblánként legalább 10%-nyi, évente változó, az igazgatósággal egyeztetve kijelölt terület kaszálatlanul hagyása mellett, mozaikosan kell kaszálni, vadkiszorító technikával, vadriasztó lánc használatával.

3.2.8. Évi egy alkalmon felüli további kaszálás az igazgatósággal egyeztetve és általa jóváhagyott módon végezhető.

3.2.9. A rendelet hatályba lépését követően 5 éven keresztül törekedni kell arra, hogy a kaszálás és a széna betakarítása csak száraz talajon, kisebb súlyú erőgépekkel és függesztett, legfeljebb 2 m vágószélességű fűkaszával, vagy kézi kaszával (amely lehet motoros is) történjen a talajtömörödés elkerülése érdekében, továbbá törekedni kell a szársértős kaszatípus használatának mellőzésére. A rendelet hatályba lépését követő hatodik évtől a fentieket kötelezően végre kell hajtani a kaszálás és a széna betakarítása során.

3.2.10. A lekaszált növényi anyagot a kaszálást követő egy hónapon belül le kell hordani a területről. Kazal a kaszálókon még ideiglenesen sem létesíthető.

3.2.11. Amennyiben a kaszálás az igazgatósággal egyeztetett és általa jóváhagyott kaszálási terv alapján, a 3.2.7.–3.2.10. pontokban foglaltaknak megfelelően történik, a kaszáláshoz nem kell beszerezni a természetvédelmi hatóság engedélyét, elegendő annak előzetes bejelentése az igazgatóságnál és a természetvédelmi hatóságnál.

3.2.12. Tápanyag-utánpótlás csak a legelő állatok hullatékával történhet.

3.2.13. Növényvédő szer kizárólag az özönnövények visszaszorítása érdekében használható.

3.2.14. Talajlazítás, boronálás, tárcsázás vagy a gyepterület bármilyen más mechanikai módszerrel történő fellazítása, felszaggatása az 1. pontban meghatározott természetvédelmi célból, károsodott élőhely helyreállítása érdekében végzett tevékenység kivételével tilos.

3.2.15. A kigyulladt gyepterület oltása során tárcsa, eke vagy más talajművelő eszköz használata csak különösen indokolt esetben, emberi élet vagy kiemelt jelentőségű vagyontárgyak közvetlen veszélyeztetettségének elhárítása céljából történhet, lehetőség szerint a Természetvédelmi Őrszolgálat tagjának felügyeletével.

3.2.16. A gyepterületre vagy parlagterületekre települő őshonos cserje- és fafajok állományát, ha az a természetes gyepterület élőhelyek kiterjedésének érdemi csökkenésével fenyeget, vagy bármilyen módon veszélyezteti a délvidéki földikútya állományának fenntartását, szükség szerinti mértékben ritkítani kell. A levágott növényi anyagot a levágást követő egy hónapon belül el kell távolítani a területről.

3.2.3. Erdők kezelése

3.2.3.1. Fahasználati munkálatok kizárólag a körzeti erdőterületen meghatározott vegetációs időszakon kívül végezhetők, kivéve az inváziós fásszárúak eltávolítását szolgáló természetvédelmi célú beavatkozásokat, amelyek augusztusban megkezdhetők.

3.2.3.2. Fahasználat esetén készletezés kizárólag az erdőben történhet. E célból gyepterület, vagy egyéb művelési ágba sorolt délvidéki földikútya élőhely igénybe vétele tilos.

3.2.3.3. Erdőgazdálkodásra használt gépek, szállító járművek kizárólag abban az esetben közlekedhetnek gyepterületen, ha az erdőgazdálkodási beavatkozás helyét egyéb útvonalon nem lehetséges megközelíteni. A megközelítés ebben az esetben az igazgatósággal előzetesen egyeztetett és általa jóváhagyott nyomvonalon történhet.